

Ж. Баласагын атындагы Кыргыз Улуттук университетинин жана Кыргыз Улуттук илимдер академиясынын Б. Джамгерчинов атындагы Тарых, археология жана этнология институтунун алдындагы Д. 07.23.671 Диссертациялык кеңештин эксперти тарых илимдеринин доктору, профессор Абытов Байболот Капаровичтин изденүүчү Абдиев Жээнбек Сейталиевичтин адистиги 07.00.02 – Ата Мекен тарыхы боюнча “Кыргыз Республикасынын жогорку билим берүү системасынын экономикалык тарыхы (1991-2010-жж)” деген темада тарых илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн даярдалган диссертациясына

КОРУТУНДУ

1. 07.00.02 - Ата Мекендин тарыхы адистиги боюнча даярдалган иштин Д.07.23.671 Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши

Ж. С. Абдиев тарабынан сунуш кылынган 07.00.02 – Ата Мекен тарыхы адистиги боюнча “Кыргыз Республикасынын жогорку билим берүү системасынын экономикалык тарыхы (1991-2010-жж)” деген темадагы тарых илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн даярдалган кандидаттык диссертациясы Ж. Баласагын атындагы Кыргыз Улуттук университетинин жана Кыргыз Улуттук илимдер академиясынын Б. Джамгерчинов атындагы Тарых, археология жана этнология институтунун алдындагы Д.07.23.671 Диссертациялык Кеңешинин профилеине туура келет.

Каралып жаткан иште илимий адабияттарга жана архивдик булактардын негизинде Кыргызстандын эгемен доорундагы жогорку билим берүү системасынын экономикалык тарыхы ырааттуу изилдөөгө алынган жана 07.00.02 – Ата Мекен тарыхы адистигинин паспортуна дал келет.

2. Диссертациялык изилдөөнүн максаты жана милдеттери

Диссертациялык изилдөөнүн максаты 1991-2010-жылдардагы Кыргызстандын рыноктук шартка өтүшүнө байланыштуу анын жогорку окуу жайларынын экономикалык тарыхын изилдөө болуп эсептелет. Изилдөөнүн максатына ылайык төмөндөгүдөй **милдеттер** коюлган:

1. Диссертациялык изилдөөнүн объект, предметин аныктоо менен тарыхнаамалык жана булактык базасын топтоп, илимий анализ кылуу;

2. Жогорку окуу жайларына экономикалык либералдык мамилелердин киришинин тарыхый өбөлгөлөрүн аныктоо;

3. Мамлекеттик эмес жогорку окуу жайлардын пайда болушунун тарыхый өбөлгөлөрү жана алардын экономикалык ишмердүүлүктүгүндөгү айырмачылыктарды тактоо;

4. Эл аралык жана экономикалык мамилелеринин жогорку кесиптик билим берүү багытындагы дүйнөлүк билим берүү системасына интеграциялануусундагы ордун аныктап, тактоо.

Диссертацияда коюлган максатына жетүүдө аткарылган милдеттерге ылайык диссертациянын изилдөө проблемасына ылайык изилдөөнүн тарыхнаамалык, тарыхый булактык базасы топтолгон. Диссертациялык изилдөөнүн объектиси диссертациянын максаты менен милдеттерине дал келет.

Диссертациялык иштин объектиси жана предмети 07.00.02 – Ата Мекен тарыхы адистигинин мазмунуна жана ага коюлган талаптарга жооп берет.

Диссертациянын темасынын актуалдуулугу

Учур тарыхы тастыктагандай XXI кылымдын глобалдык негизги өндүрүш күчү катары адамдын интеллектуалдык жөндөмдүүлүгү менен акыл эмгеги болууда. Ушундан улам, дүйнө өлкөлөрүнүн алдындагы эң актуалдуу маселелер катары сапаттуу билим берүү жана анын негизинде жарала турган акыл эмгегин өркүндөтүү каралууда. Ошондуктан бул маселени ар тараптуу илимий изилдөө менен анын оптималдуу жана эффективдүү жактарын тактап алып кеңири пайдалануу, ал эми терс жактарын четке кагуу дүйнөлүк деңгээлдеги өтө актуалдуу маселе ирэтинде курч коюлууда.

Өнүгүү ресурстары чектелүү болгон жана жайгашкан геоэкономикалык шарты ыңгайсыз келген Кыргызстан үчүн интеллектуалдык адам ресурстары ого бетер маанилүү, ого бетер актуалдуу экендиги талашсыз тарыхый фактор болууда. Постсоветтик Кыргызстандын билим берүүсүнүн, өзгөчө жогорку кесиптик билим берүүсүнүн экономикалык тарыхынын кыргыз тарыхнаамасында жеткиликтүү изилденбей келиши да бул теманын актуалдуулугун айгинелейт.

3. Илимий натыйжалар

Эгемен Кыргызстандын тарыхындагы коомдук-саясий жана экономикалык өнүгүүлөрдүн алкагында өлкөнүн билим берүүсүндөгү реформалар менен катар жогорку окуу жайларындагы өзгөрүүлөргө байланыштуу окумуштуулар тарабынан бир катар изилдөө иштери аткарылган. Изилдөө иштеринин объектиси менен предметине жараша аталган эмгектерде негизинен ааламдашуунун алкагындагы эл аралык мамилелердеги ЖОЖдун кызматташтыгы, билим берүү тармагындагы, анын ичинде ЖОЖгу реформалардын жүрүшү изилдөөгө алынган.

4. Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү

Диссертациялык изилдөөнүн процессинде топтолгон тарыхый булактык базанын негизиндеги илимий изилдөөнүн жыйынтыгы Кыргыз Республикасынын билим берүү системасындагы рыноктук мамилелер,

экономикалык реформалар, экономикалык-финансылык ишмердүүлүктөрү боюнча анализдерди жүргүзүүдө, өлкөнүн билим берүү багыты боюнча стратегиялык пландарды, концепцияларды иштеп чыгууда көмөк бермекчи.

Изилдөөнүн негизинде чыгарылган илимий тыянактар билим берүү системасы боюнча жалпылоочу эмгектерде, изилдөөлөрдө, Кыргызстандын эгемендик доорундагы жогорку кесиптик билим берүү боюнча проблемаларын изилдөө иштеринде колдонууга болот.

5. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши

Диссертациянын кол жазмасына карата эки тилде (кыргыз, орус) окшош даярдалган автореферат диссертациянын мазмунуна дал келет жана диссертациянын максаты менен милдеттери авторефераттын текстинде чагылдырылган. Автореферат кыргыз, орус жана англис тилиндеги идентивдүү резюмелер менен жабдылган.

6. Эскертүүлөр:

1. Диссертациялык иштин структурасы майдаланып, 3-бап 4 бөлүк болуп калган, 2 бөлүктү 4-бапка бөлүү керек.

2. Бөлүктөрдө тең салмактуулук жок. Мындай теңсиздиктен арылуу керек.

7. Сунуштар:

1. 3-бапты 2 бөлүп (3.1, 3.2, 4.1, 4.2) “Мамлекеттик ЖОЖ экономикалык ишмердүүлүгү” жана “Эл аралык жана жеке менчик формасындагы ЖОЖ экономикалык ишмердүүлүгү” деп атоо, максатка ылайык болот.

2. 2.2. “Изилдөө проблемасынын булактык базасы” эмес “Изилдөөнүн булактык негиздери” десе туура болот.

3. Атайын бөлүктө, изилденген мезгилдеги окуу жайлардын экономикалык ишмердүүлүгүнүн күзгүсү катары алардын мамлекет тарабынан каржылоо абалы кандай болгон жана өзүн-өзү каржылоо (самофинансирование), киреше бөлүктөрү кандай жыйынтык бергенин чагылдыра кетсе диссертация толук болмок.

8. Сунуштамалар:

1. Жетектөөчү мекеме катары: Кыргыз-Түрк “Манас” университетин

2. Биринчи расмий оппонент катары: Тарых илимдеринин доктору, профессор Ормушев Асан Сулаймановичти сунуштайм

3. Экинчи расмий оппонент катары: Тарых илимдеринин кандидаты, профессор Бедельбаев Аскарбек Бедельбаевичти сунуштайм

9. КР УАКтын диссертацияларга койгон талабына жооп бериши.

Тарых илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн даярдалган диссертациянын кол жазмасынын баалуулугун аталган

мүчүлүштүктөр төмөндөтпөйт. Иш илимий талаптарга ылайык өз алдынча жазылган илимий эмгек болуп эсептелет. Кыргыз Республикасынын Улуттук аттестациялык комиссиясынын кандидаттык диссертацияларга койгон талаптарына жооп берет.

10. Корутунду: эксперт катары, Абдиев Жээнбек Сейталиевичтин адистиги 07.00.02 – Ата Мекен тарыхы боюнча “Кыргыз Республикасынын жогорку билим берүү системасынын экономикалык тарыхы (1991-2010-жж)” деген темада тарых илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн даярдалган диссертациясынын кол жазмасын Д.07.23.671 диссертациялык кеңешинде алдын ала коргоо үчүн кабыл алууга сунуштайм.

Эксперт

тарых илимдеринин доктору, профессор

Абытов Б. К.

19.02.2025-ж.

Эксперттин колун тастыктаймын:

Д 07.23.671 Диссертациялык кеңештин окумуштуу катчысы, тарых илимдеринин доктору

Карыева А. К.